

En tilskuer til Slaget på Fælleden 2

Den senere redaktør af politikken, Henrik Cavling er øjenvidne til Slaget på Fælleden. Erindringen er først nedskrevet, da han var en voksen mand.

Nu gik jeg søndag eftermiddag den 5. maj med hastige skridt til fra Lyngby til Nørrefælled. Ved Lundehuset kom staldmesteren ud på vejen og advarede de indefter kørende mod at køre længere og skønt denne advarsel måske blot havde til hensigt at fylde Lundehuset med vejfarende, fremkaldte den hos mig en eventyrlig følelse af, at jeg nærmede mig en revolution.

Det så for resten også temmelig broget ud, da jeg ved 15-tiden nåede ind på Nørre Allé, hvor småtræerne langs med vejen allerede stod i svagt forårsspring. Nørrefælled var dengang ubebygget og de to alléer, Nørre og Øster, tegnede sig for øjet som en vældig stikpasser mellem hvis ben, den grønne flade dannede en stor trekant.

Fra Nørre Allé opdagede man nu over ved den østlige side af trekanten lange rækker af tropper tilhørende flere våbenarter i alt to batailloner infanteri, husarer på vældige gange, en vrimmel af politibetjente og artilleri. Pladsen foran denne troppestyrke lå åben, men bagved St. Johannes Kirke (Skt. Hans Kirke) og langs med Blegdamsvejen bølgede en stor menneskemængde. På Skt. Hans Torv, hvor jeg nu stod, var alle gadehjørner nu bevogtede med infanterister, og mellem kirken og Nordre Birks arresthus fandtes opstillet flere hundrede betjente, som skulle standse de fra Nørrebro kommende skarer. Betjentene stamte ryggen mod de fremtrængende, der i den stærkere trængsel, udstødte råb og skriv.

Politiets hensigt var at forebygge stærk sammenstimlen på Skt. Hans Torv. Kniplerne blev trukket frem, og da det begyndte at regne vel rigeligt med slag i hovedet, opstod der en voldsom trængsel foran Skt. Johannes Kirke. Dørene til kirken blev trykket ind, og en yngre præst, der stod på prædikestolen og holdt eftermiddagsgudstjeneste, fik pludselig fuldt hus. Han gjorde et ophold, så sig uroligt om og standsede sin prædiken. Lidt efter tog han fat på ny, og ingen forstyrrede ham, før han på et sted i talen sagde: "På Moses stol sidder nu de skriftkloge og farisæerne", så hørte man en dyb stemme sige: "Det er hørt". Præsten bad en bøn og kirken tømtes under orgelspil.

Ifølge med adskillige andre kirkegængere blev jeg nu fra Skt. Hans Torv af trængslen ført mod fælleden, hvor husarer med sabler splittede mængden og drev en del af den mod Store Vibehus. Man hørte råd og skriv af indignation, men også latter og bandere fra folk, der i deres hjerters enfold troede, de var ude på kommers. Til dette publikum henvendte sig bl.a. murer Grøn, en kendt komisk figur fra folkemøderne. Han havde på det store nattemøde i dansesalonen Phønix kælder

råbt: "Jeg frygter ikke de halvtredspunds granater. Jeg kommer til hest".

Og virkelig kom Grøn ridende på en gammel krikke. Spasmagerne mellem demonstranterne samlede sig om ham og trak ham fra begge sider i benene, så han blev meget vred og kaldte på værtinden "Madam Græsmejer". Til sidst sporede han krikken, så den stejlede og gik på bagbenet. Det vakte vild jubel. Men i det samme tog betjentene murer Grøn og førte ham til nærmeste politivagt.

Under dette befandt jeg mig på fælleden hvor ophidsede talere, stående på mænds skuldre og opfordrede til modstand. Der blev kastet sten og hestepærer på soldaterne og da en ung husarofficer rantes af et projektil, kommanderede han; "Frem".

Et voldsomt sammenstød fandt sted, men det blev uafgjort, idet et nyt og uanet våben blev bragt i anvendelse. En sværm af mænd, belæssede med snus i pakker, uddelte disse og styrede selv frem og slog husarer, betjente dyr og mennesker snus i øjnene. Et øjeblik tumlede snuskastere og soldater, betjente og militærpersoner, pæne arbejdere og regulære bisser om imellem hverandre i vild forvirring, blændet af snusen, der sved i øjnene og under hyl og hvinen trampet på af politi og rytteri. Blind af snus blev jeg flere gange væltet omkuld og trillede rundt, mistede min kasket og fik det ene trøjeærme revet i las. Fortumlet styrtede jeg af sted – det regnede med knytnæveslag og spark, og først da jeg befandt mig i alléen og kunne samle mine tanker, stod det mig klart, at jeg havde oplevet noget usædvanligt. Det stod mig også klart, at mine mørre lemmer længe ville minde mig derom. Men selvfølgelig. Anderledes var det ikke når man går til revolution.